

Dr. Csendes László alezredes (1927–2010)

Dr. Csendes László 1927-ben született Szerencsen. Iskoláit Szerencsen és Sátoraljaújhelyen végezte 1939–48 között. A háború vihara, mint levétét elsodorta a Felvidéken, Lengyelországon át Németország különböző helyeire, ahol építőmunkát végeztek, majd amerikai fogság után 1946-ban sikerült hazajönnie.

Főiskolai tanulmányai megkezdését követően, mint népi kollégista önként jelentkezett a Honvéd Kossuth Akadémiára, amelynek elvégzését követően 1949. július 17-én tüzér alhadnaggyá avatták. Az avatást követően az akadémián tanúsított kiemelkedő tanulmányai elismeréseként tanári beosztást nyert a tüzértiszti iskola állományában. A beosztásba helyezéssel egyidejűleg soron kívül hadnaggyá léptették elő.

1952-ben – korban és rendfokozatban fiatalon – a tartalékos tisztiskola tüzérparancsnokává nevezték ki. Munkáját kormánykitüntetéssel és ismételt, soron kívüli előléptetéssel ismerték el. Hamarosan magasabb beosztásba helyezték, hiszen 1953-tól a harmadik lövészhadtest tüzértörzsfőnöke lett. 1954-ben már százados.

A hadsereg leszervezését és átszervezését követően 1957 márciusától az MN Térképészeti Intézet állományába került, ahol a térképésztiszti iskola befejezésével, mint felmérő részt vett a 1:25 000, majd az 1:10 000 méretarányú országos felmérésben.

Az 1956-os eseményekben való részvételéért fegyelmit kapott, de a térképésztiszti iskolán, majd a térképészeti felmérés során tanúsított munkája eredményeként meghagyták rendfokozatában és beosztásában. 1964-ben őrnaggyá léptették elő.

A Budapesti Geodéziai és Térképészeti Vállalat keretében két éven át a felsőrendű és negyedrendű háromszögelési pontok állandósítását és mérését végezte.

Több mint tíz éves terepfelmérést követően 1968-ban áthelyezést nyert a HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum állományába, ahol a Hadtudományi Térképtár vezetőjévé nevezték ki.

Az ELTE történelem kiegészítő szakán végzett tanulmányai befejezésével 1977-ben a térképek történelmi forrásai témakörben védte meg doktori értekezését. Ezt követően éveken át tanított a Nyíregyházi Főiskolán. Tulajdonképpen neki is köszönhető, hogy a Nyíregyházi Főiskola a Magyarországi történelmi földrajzi kutatás fellelőjévé lett. Főiskolai docensként fejezte be oktatói tevékenységét.

Mint a Térképtár vezetője több társadalmi és szakmai szervezetnek volt a tagja. Vezetőségi tagja volt a Földrajzi Társaságnak, a Geodéziai és Kartográfiai Egyesületnek, és a Nemzetközi Térképtörténelmi Bizottságnak is.

Publikációit mintegy 100 cikk, tanulmány és könyv fémjelzi. Az ő érdeme, hogy a tudományos és katonai sajtóban felhívta a figyelmet a Térképtárra, azok kincseire, mint pótolhatatlan történelmi forrásokra. Ezek feldolgozására is példát mutatott. Többek között Ő végezte el a Mohácsi csatater kutatását légifotók és térképek alapján. Kiemelt jelentőséggel bír az a tény, hogy megkezdte a magyar katonai térképészet történetének kutatását. A Magyar Katonai Térképészeti Csoportról írt könyve nem csak forrásértékű kiadvány, hanem formáját tekintve, mint „minikönyv” a könyvgyűjtők ritkasága is.

1968 márciusától a HM HÍM térképtári alosztályát, majd 1973-tól az önálló szervezeti egységként funkcionáló térképtár vezetője volt. Beosztásba helyezése után végrehajtotta a térképek címfelvételezését és katalogizálását. A katalogizálás munkafolyamata jelentős energiát és időt kötött le, de a feladat sikerrel zárult. A raktározási gondokat és a tárolás problematikáját is igyekezett megoldani, amikor a 100 éves rozszant szekrényeket kellő teherbírású fém elemekre cseréltette, így a törzsállomány is jól használhatóvá vált. A katalogizálást továbbfejlesztve, úgynevezett katalóguskönyveket szerkesztett, így a válogatás és a keresett térkép-szelvény kiválasztása még gyorsabb és egyszerűbb lett. Ezeket utódai most digitalizálták.

Ösztöndíjasként eljutott Ausztriába, Lengyelországba, Finnországba és Németországba is.

1982-ben a szolgálati nyugdíj helyett a bécsi Hadilevéltárba Kriegsarchivba került. Itt, mint a magyar delegáció vezető-helyetteseként jó kapcsolatot épített ki a külföldi kollégákkal. Így sikerült 1920 óta először Budapestre küldeni az első katonai felmérés színes példányait másolásra. Ez a cselekedet tudományszervező munkásságának szinte legjelentősebb érdemének tudható be.

Külföldi kiküldetése után nyugdíjasként 1988-ban kezdett foglalkozni a Magyar Néphadsereg történetével. A „Kronológia a hadsereg történetéből” című kandidátusi értekezése az akkori hadseregpáncsok előszavával nyomtatásban is megjelent. Ez azt

jelentette, hogy tudományos tevékenységét Magyar Honvédség szintjén is elismerték.

Munkásságát számos kitüntetéssel és dicsérettel ismerték el. Tulajdonosa volt a Magyar Köztársasági érdeméremnek a Szolgálati érdemérem 10, 15, 20, 25 és 35 éves fokozatainak, illetve a Haza szolgálatáért érdemérem ezüst és arany fokozatának egyaránt. Az Aranykor kitüntető cím ezüst fokozatát 2007-ben kapta meg.

Dr. Csendes László alezredest katonai tiszteletadással búcsúztatták 2010. augusztus 4-én a Fiumei úti Sírkert szóróparcellájában.

Dr. Suba János

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Pályázati felhívás a

„Szép Magyar Térkép 2010” cím elnyerésére

A Lázár deák Térképészeti Alapítvány és az Országos Széchényi Könyvtár Térképtára pályázatára minden magyar térképészítő és -kiadó műhely korlátlan számú kizárólag **saját maga** által készített és 2010-ben közreadott művel pályázhat határainkon innen és túlról.

A pályaműveket szakértőkből és laikusokból álló zsűri értékeli és díjazza, amelynek elnöke az Országos Széchényi Könyvtár Főigazgatója. (A térképvásárlók többsége sem szakmabeli, így értékelésük akár jelzés is lehet az alkotók számára.)

Pályázni lehet az alábbi kategóriákban

- idegenforgalmi térképek és atlaszok (beleértve a város-, az autós és turisztatérképeket),
- iskolai térképek és atlaszok,
- tudományos térképek és atlaszok,
- kartográfiai sorozatok. (Sorozatnak az azonos logóval és/vagy címlappal díszítéssel ellátott művek tekinthetők. Részük csak egyedi művek között indulhatnak e versenyben, függetlenül attól, hogy megjelentetésük és/vagy készítésük anyagi feltételét ki vállalta magára.)

A zsűri fenntartja magának a jogot, hogy a megnevezett kategóriák mellett más díjat is kiadjon.

A beküldött darabokból rendezett kiállítás előre láthatóan **2011. március 18-tól - 2011. április 31-ig** lesz megtekinthető az Országos Széchényi Könyvtár VI. szinti előadó termében, könyvtár nyitvatartási ideje alatt.

Kérjük, hogy a pályázaton való részvételével segítse elő a magyarországi térkép kultúra elmélyítését.

Pályázat határideje: 2011. január 31.

Beküldendő művek száma: minden nevezni kívánt művet két példányban kell elküldeni.

Cím: Országos Széchényi Könyvtár Térképtára, H-1827 Budapest.

Dr. Zentai László
az alapítvány elnöke

Dr. Plihal Katalin
OSZK Térképtár o.u.